

25.3.2025

VN/5519/2025

☐	Föreskrift
☒	Anvisning
☐	Rekommendation

Bestämmelser som utfärdandet av föreskrifter/anvisningar bygger på

22 § i reglementet för statsrådet, lag om ändring av lagen om funktionshinderservice (1075/2024), lag om ändring av 4 § i socialvårdslagen (1076/2024)

Målgrupper

Tjänsteanordnare och tjänsteproducenter samt tillsynsmyndigheter inom social- och hälsovård

Giltighetstid

Från den 1 januari 2025 tillsvidare

Tillämpningsområde för den nya lagen om funktionshinderservice samt övergångsbestämmelser: tillämpningsanvisning

Till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde hör social- och hälsovårdstjänster (22 § i reglementet för statsrådet). Som en del av social- och hälsovårdstjänsterna ansvarar social- och hälsovårdsministeriet för styrningen av funktionshinderservicen.

Syftet med propositionen om precisering av tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice (675/2023) är att bibehålla den nya lagen om funktionshinderservice som en speciallag som är avsedd för personer med funktionsnedsättning och att trygga tillgodoseendet av rättigheterna och tillgången till tjänster för personer och välfärdsområdenas möjlighet att finansiera reformen.

Syftet är att säkerställa en tydlig lagstiftning samt en enhetlig tillämpning av lagen och skyldigheten att ordna service jämbördigt i alla regioner. Dessutom är syftet att säkerställa att klienterna hänförs till ändamålsenlig service enligt olika lagar utifrån en bedömning av servicebehovet.

Dokument om ändringar av lagstiftning

Denna anvisning behandlar ändringar av lagstiftningen om tillämpningsområdet för den nya lagen om funktionshinderservice som reformen samt övergångsbestämmelserna vid reformen. Anvisningen bygger på följande dokument:

- RP 122/2024 av den 23 september 2024
- ShUB 28/2024 (GrUU 44/2024)
- RSv 188/2024 och FörS 1075–1076/2024
- Ändringarna gäller lagen om funktionshinderservice och socialvårdslagen

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Social- och hälsovårdsministeriet

PB 33
00023 Statsrådet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Sjötullsgatan 8
Helsingfors

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358295 16001

Faksi
Fax
Fax

02951 63415
+358 2 951 63415

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Dessutom handlar följande dokument om utfärdandet av den nya lagen om funktionshinderservice:

Totalreform av funktionshinderservice

- RP 191/2022 av 2022-09-22
- ShU:s betänkande den 17 februari 2023 (52/2022)
- Riksdagens svar RSv 328/2022 och författningssamling 675–680/2023

Senareläggning av giltighet

- RP 9/2023 överlämnades till riksdagen den 31 augusti 2023
- Riksdagen godkände lagarna den 27 september 2023 (RSv 7/2023 rd)
- FörfS 953–958/2023

Nya lagar som utfärdats eller lagar som ändrats i paketet

- Lag om funktionshinderservice (675/2023) och preciseringar av dess tillämpningsområde (lag om ändring av lagen om funktionshinderservice 1075/2024 och lag om ändring av 4 § i socialvårdslagen 1076/2024)
- Ändringar av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda
- Ändringar av socialvårdslagen
- Ändringar av lagen om klientavgifter
- Ändringar av mentalvårdslagen (specialomsorger om personer med utvecklingsstörning som är åtalade och vård oberoende av den åtalades vilja när denne inte dömts till straff) och
- ändringar av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (hänvisningen till anpassningsträning upphävs)

Ändringarna trädde i kraft 1.1.2025.

Lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (nedan *specialomsorgslagen*) gäller fortfarande från och med den 1 januari 2025, men servicen ordnas utifrån andra lagar. Med stöd av specialomsorgslagen fattas det framöver endast beslut om att ge och avsluta specialomsorger, om användning av begränsningsåtgärder och om specialomsorger oberoende av en persons vilja (RP 191/2022, s. 237). Framöver utarbetas inget program för specialomsorg.

Reformen omfattar en övergångsperiod av tre år.

[Handboken om funktionshinderservice](#), som uppdateras av Institutet för hälsa och välfärd, innehåller aktuell information om de tjänster som avses i lagen om funktionshinderservice och om det preciserade tillämpningsområdet för lagen.

Tillämpningsanvisning om precisering av tillämpningsområdet

Riksdagens ändringar i förhållande till regeringens proposition

Regeringens proposition föreslog att tillämpningsområdet skulle preciseras genom att 2 § i lagen om funktionshinderservice fördes med ett nytt moment 3, enligt vilket service enligt lagen om funktionshinderservice ordnas för en person med funktionsnedsättning endast om personens nödvändiga behov av hjälp och stöd avviker från vad som är vanligt i det livsskede som personen befinner sig i. I sitt utlåtande om regeringens nämnda proposition (GrUU 44/2024 rd) ansåg grundlagsutskottet att de bedömningsgrunder som hänför sig till livsskedena var godtagbara. Även med beaktande av propositionens motivering i fråga om livsskedena ansåg grundlagsutskottet dock att bestämmelsen i 2 § 3 mom. i lagförslag 1 var anmärkningsvärt öppen och lämnade rum för tolkning. Därför borde bestämmelsen ha preciserats.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterade att de konstitutionella problem som hänför sig till det föreslagna 2 § 3 mom. hänför sig till frågor som bör lösas genom en omsorgsfull egentlig lagberedning på ministerienivå och inte under behandlingen i riksdagen. Utskottet föreslog därför och med beaktande av att lagen skulle träda i kraft den 1 januari 2025 att 3 mom. ströks ur lagförslaget. Riksdagen godkände ändringarna enligt utskottets förslag.

I sitt betänkande (s.7) konstaterade social- och hälsovårdsutskottet att även om den explicita bestämmelsen om livsskeden i paragrafen om tillämpningsområde slopas innebär det inte att personens livsskede och livssituation inte ska beaktas när bedömningen av klientens servicebehov och klientplanen görs. På det sättet har det redan gjorts utifrån den gamla lagen om funktionshinderservice (380/1987). Grundlagsutskottet ansåg också att de bedömningsgrunder som hänför sig till livsskedena var godtagbara.

Funktionshinderservice beviljas alltid på grundval av en individuell behovsprövning. Förutom villkoren i fråga om tillämpningsområdet ska personen också uppfylla de servicespecifika förutsättningarna för beviljande som anges i lagen om funktionshinderservice.

Service som är planerad för äldre personer enligt socialvårdslagen kan på bästa sätt tillgodose äldre personers behov och garantera klientsäkerheten och kvaliteten på servicen. Som i dag kan funktionshinderservice i vissa situationer tillhandahållas till äldre personer för vilka de primära tjänsterna varken är lämpliga eller tillräckliga och som uppfyller definitionen av person med funktionsnedsättning samt de övriga villkoren för tillämpningsområdet och den aktuella servicen.

I syfte att stärka förutsättningarna för genomförandet av lagförslaget reserverades sammanlagt 45 miljoner euro för genomförandet för 2025 vid riksdagsbehandlingen. Jämfört med regeringens propositionen är ökningen således 20,2 miljoner euro utöver det redan reserverade beloppet på 24,8 miljoner euro.

I sitt betänkande betonar social- och hälsovårdsutskottet (s. 7) att de övriga preciseringarna av förhållandet mellan den primära lagstiftningen och lagen om funktionshinderservice samt ändringarna i klientavgifterna framhäver behovet av en speciallag om funktionshinderservice. Utskottet betonar att välfärdsområdena med stöd av lagen om ordnande av social- och hälsovård är skyldiga att ordna också tjänster enligt den allmänna lagstiftningen i enlighet med klienternas behov.

Följande bestämmelser betonar den sekundära karaktären av lagen om funktionshinderservice som en speciallag:

- De tjänster som avses i lagen om funktionshinderservice ska ordnas endast om de tjänster som avses i den primära lagstiftningen inte är lämpliga och tillräckliga. Formuleringen förtydligar den omständigheten att tillgången till tjänster i praktiken inte styr valet av lag, utan att den styrs av vilken rätt en person enligt en allmän lag eller en speciallag har att få tillgång till en tjänst.
- Den avgift som påförs för servicen ska inte ska beaktas vid bedömningen av klientens intresse (ändring av 4 § i socialvårdslagen). Ändringen hjälper till att skilja beslut om tjänster utifrån en bedömning av servicebehovet från beslut om klientavgifter.

Riksdagens uttalanden samt stöd för och uppföljning av genomförandet

I samband med godkännandet av propositionen avgav riksdagen uttalanden om stödet för och uppföljningen av genomförandet av ändringarna.

De åtgärder som uttalandena kräver genomförs som ett led i SHM:s och andra ministeriers stöd för genomförandet och i uppföljningen av konsekvenserna av lagändringarna.

Utöver tillämpningsanvisningen har SHM ordnat utbildning om genomförandet. Mer information om utbildningsmaterialet finns på ministeriets webbplats: [Utbildningsmaterial](#)

På social- och hälsovårdsministeriets webbsida om [ny lagstiftning om funktionshinderservice](#) finns dessutom svar på vanliga frågor.

För tillfället förbereder social- och hälsovårdsministeriet genomförandet av uppföljningen av den nya lagen.

Tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice och lagens förhållande till annan lagstiftning

Enligt 2 § i lagen:

Denna lag tillämpas på ordnandet av särskild service för sådana personer med funktionsnedsättning som på grund av en långvarig fysisk, kognitiv, psykisk, social eller sensorisk begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom nödvändigt behöver hjälp eller stöd för att klara en normal livsföring. Service ordnas med stöd av denna lag endast om de tjänster som avses i någon annan lag inte är lämpliga och tillräckliga med hänsyn till personens individuella servicebehov och intresse. Bestämmelser om klientens intresse finns i 4 och 5 § i socialvårdslagen (1301/2014).

Service för personer med funktionsnedsättning ordnas i första hand med stöd av socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller någon annan primär lag.

För service inom social- och hälsovården som ordnas enligt den primära lagstiftningen kan avgift tas ut på det sätt som föreskrivs i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Utöver vad som i 11 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården föreskrivs om efterskänkande av avgift eller nedsättning av fastställd avgift, ska avgift för social- och hälsovårdstjänster som ordnas enligt en i 2 mom. avsedd lag inte bestämmas, eller avgiften ska efterskännas eller nedsättas, om avgiften hindrar eller väsentligen försvårar ordnandet av individuell service för personen med funktionsnedsättning eller om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter.

Bestämmelser om organiseringsansvaret för tjänsterna finns i lagen om välfärdsområden (611/2021), lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och i lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021).

Allmänt om tillämpningsområdet

En rättsprincip inom socialvården är att den allmänna lagstiftningen ska vara primär. Socialvårdslagen är den allmänna lag som i första hand ska tillämpas på socialvårdstjänster. Den innehåller omfattande bestämmelser om tjänster som ordnas för att tillgodose klientens olika behov. Bestämmelser om hälso- och sjukvårdstjänster och hälso- och sjukvård inklusive medicinsk rehabilitering finns i hälso- och sjukvårdslagen. De tjänster enligt lagen om småbarnspedagogik och lagen om grundläggande utbildning som kommunerna ansvarar för att ordna har en central betydelse för barn med funktionsnedsättning.

Lagen om funktionshinderservice är, såsom det konstateras i regeringens proposition med förslag till ny lag om funktionshinderservice (RP 191/2022 rd), avsedd att bli tillämpad som speciallag endast i situationer där den service som baserar sig på den primära lagstiftningen inte är tillräcklig och lämplig för personen med funktionsnedsättning i det aktuella livsskedet. Lagen om funktionshinderservice kan tillämpas antingen för sig eller som en lag som kompletterar den allmänna lagstiftningen, beroende på servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning. Paragrafen om lagens syfte styr verkställigheten av lagen och ska beaktas i servicens planerings- och beslutsprocess. Lagens syfte styr även valet av sättet att producera och tillhandahålla servicen (RP 191/2022, s. 157). I lagen har begreppet person med funktionsnedsättning använts i en kontext där man beskriver de personer med funktionsnedsättning som kan få service med stöd av lagen om funktionshinderservice.

I den nya lagen om funktionshinderservice har man betonat betydelsen av bedömningen av servicebehovet och klientplanen med tanke på tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, vilket också motsvarar det tidigare rättsläget. Beslutsfattandet om tjänsterna, ordnandet av tjänsterna och genomförandet av servicehelheterna förutsätter dessutom nästan alltid sektorsövergripande samarbete och utarbetande av en sektorsövergripande plan som beaktar socialvårdslagen och hälso- och sjukvårdslagen samt vid behov även lagstiftningen inom andra förvaltningsområden.

Tillämpningsområdet för lagen och lagens förhållande till annan lagstiftning

I 1 mom. finns en definition av person med funktionsnedsättning och en bestämmelse om hur lagen om funktionshinderservice förhåller sig till den primära lagstiftningen. I 2 mom. finns exempel på lagstiftning som tillämpas i första hand.

Begränsningar i funktionsförmågan

Lagen om funktionshinderservice fastställer bestämmelser om ordnande av särskild service för sådana personer med funktionsnedsättning som på grund av en långvarig fysisk, kognitiv, psykisk, social eller sensorisk begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom nödvändigt behöver hjälp eller stöd för att klara en normal livsföring. Ingen grupp av personer med funktionsnedsättning som avses i 2 § i funktionsrättskonventionen ska genom definition lämnas utanför lagens tillämpningsområde. Avsikten är att det i fortsättningen inte ska finnas så kallade missgynnade personer, utan till exempel servicebehovet hos personer med autismspektrumtillstånd och personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska bedömas individuellt, på samma grunder som i fråga om andra.

Social begränsning i funktionsförmågan

En social begränsning i funktionsförmågan, liksom andra begränsningar i funktionsförmågan, ska alltid hänföra sig till en långvarig funktionsnedsättning eller sjukdom för att det nödvändiga behov av hjälp och stöd som följer av det ska kunna tillgodoses genom service enligt lagen om funktionshinderservice.

De sociala begränsningarna i funktionsförmågan tar sig uttryck i olika problem i anslutning till sociala relationer, interaktion och kommunikation. Sociala begränsningar i funktionsförmågan kan försvåra funktioner som är vanliga i ett visst livsskede, såsom skötsel av ärenden, att färdas med allmänna färdmedel, skolgång, studier och arbetsliv, skapande och upprätthållande av mänskliga relationer samt deltagande i hobbyer.

Sociala begränsningar i funktionsförmågan kan också medföra ett sådant behov av omsorg som vanligen inte förekommer hos andra personer i motsvarande ålder. De situationer, förhållanden och uppgifter i vilka en person med funktionsnedsättning behöver hjälp och stöd på grund av en social begränsning i funktionsförmågan varierar. En del personer har mer svårt att sköta praktiska ärenden och andra har mer utmaningar exempelvis i fråga om social växelverkan. I de primära tjänsterna, såsom småbarnspedagogiken och skolan, ska man se till att verksamheten ordnas så att den stöder personer med social begränsning i funktionsförmågan. För varje person görs en individuell bedömning av om de servicespecifika förutsättningarna och förutsättningarna för att tillämpa lagen om funktionshinderservice uppfylls.

Varaktig och långvarig funktionsnedsättning eller sjukdom

Begreppet långvarighet som även tidigare ingått i lagstiftningen ingår fortfarande i lagens tillämpningsområde. Begreppet långvarighet omfattar också att begränsningen i funktionsförmågan ska vara varaktig i enlighet med etablerad tillämpningspraxis för den gällande lagstiftningen

I regeringens proposition 191/2022 har praxisen beskrivits på följande sätt:

Långvarigheten hos den begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom ska bedömas individuellt på samma sätt som när den gamla lagen om funktionshinderservice (380/1987) har gällt. Som långvarig betraktas en begränsning i funktionsförmågan som varar i minst ett år. Tidsangivelsen är dock inte absolut, utan bedömningen av nedsättningen av funktionsförmågan ska alltid göras individuellt utifrån en helhetsbedömning av personens situation.

Den bestående funktionsnedsättningen understryker att en person som insjuknar i en snabbt framskridande obotlig sjukdom utan dröjsmål ska få den servicepersonen behöver på grund av den begränsning i funktionsförmågan som sjukdomen orsakar. Även detta motsvarade den praxis som har tillämpats när den gamla lagen om funktionshinderservice (380/1987) gällt.

En tillfälligt nedsatt funktionsförmåga t.ex. efter en operation berättigar inte till service enligt den föreslagna lagen.

Den sociala modellen för funktionsnedsättning

Enligt FN:s funktionsrättskonventionen avses med social modell för funktionsnedsättning att personens funktionsnedsättning eller sjukdom tillsammans med hinder som finns i samhället hindrar personen från att delta i samhället på lika villkor som andra.

Paragrafen om tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice innehåller ingen särskild angivelse om den sociala modellen för funktionsnedsättning. Enligt regeringens proposition (RP 122/2024) och social- och hälsovårdsutskottets betänkande (ShUB 28/2024) omfattar dock definitionen av person med funktionsnedsättning den sociala modellen för funktionsnedsättning. Rätten att

få service baserar sig inte på en diagnos, utan på nedsatt funktionsförmåga till följd av en funktionsnedsättning och den begränsning i funktionsförmågan som funktionsnedsättningen orsakar tillsammans med olika hinder i samhället, samt på det behov av hjälp och stöd som det medför.

I regeringspropositionen 191/2022 beskrivs hinder i samhället. Dessa hinder kan vara fysiska hinder, tillgänglighetshinder eller attitydhinder. Därför ska behovet av hjälp och stöd alltid bedömas i förhållande till omvärlden och närmiljön och den individuella livssituationen hos personen med funktionsnedsättning. Personens funktionsnedsättning berättar inte i sig något om behovet av hjälp och stöd. Funktionsförmågan hos en person med funktionsnedsättning kan variera av många olika orsaker. Funktionsförmågan påverkas till exempel av livssituationen för en person med funktionsnedsättning, tillgängligheten i omgivningen och tillgången till information. Det kan också vara av betydelse om det är fråga om en bekant eller främmande situation, eller omvärld eller närmiljö för personen med funktionsnedsättning.

Nödvändigheten av hjälp och stöd

Avsikten är att även efter preciseringen av tillämpningsområdet bedöma nödvändigheten av hjälp och stöd på det sätt som beskrivs i regeringens proposition 191/2022.

Enligt regeringens proposition 191/2022 ska man vid bedömningen av nödvändigheten beakta de begränsningar, hinder och behov av hjälp eller stöd som funktionsnedsättningen eller sjukdomen medför individuellt och vilken service det då behövs för att funktionen ska kunna utföras. Bland annat personens ålder, livssituation, familjeförhållanden, boendeförhållanden samt omvärld och närmiljö ska påverka bedömningen av hjälpens och stödets nödvändighet. Hjälp eller stöd är nödvändig, om personen inte utan den kan klara av den aktuella funktionen. Hjälp eller stöd ska bedömas vara nödvändig också om personens hälsa eller säkerhet skulle äventyras utan hjälp eller stöd. Nödvändighet av hjälp och stöd inbegriper också ett upprepat behov av hjälp och stöd.

Nödvändigt behov av hjälp eller stöd kan också framträda i en situation där en person med funktionsnedsättning behöver flera social- och hälsojänster för att en helhet av service enligt personens behov ska förverkligas. Nödvändigt behov av hjälp eller stöd kan också vara stort, ofta dygnet runt, i sådana situationer där en person fortlöpande behöver en annan persons hjälp för att hans eller hennes säkerhet ska vara garanterad, t.ex. på grund av andningssvikt eller avsaknad av förmåga att uppfatta fara.

Nödvändigt behov av hjälp eller stöd förutsätter dock inte krävande eller sektorsövergripande service. Med stöd av lagen om funktionshindervisning ska en person ha rätt att få service också när han eller hon på grund av sin begränsning i funktionsförmågan nödvändigt behöver hjälp eller stöd i sådana situationer, ärenden eller omvärldar och närmiljöer som hör till normal livsföring, även om han eller hon i någon annan situation skulle klara sig självständigt utan hjälp. Också ett sådant behov av hjälp och stöd som försvårar personens möjligheter att klara sig i oförutsedda, oplanerade eller nya situationer, kan vara nödvändigt.

Jämförelsen i fråga om att ordna nödvändiga och lämpliga tjänster för att likabehandling ska förverkligas, ska alltså göras i förhållande till personer utan funktionsnedsättning som hör till samma åldersgrupp och som är i en motsvarande livssituation.

Normal livsföring

Preciseringen av tillämpningsområdet ändrar inte begreppet *normal livsföring* som beskrivs i regeringens proposition 191/2022. Innehållet i normal livsföring ska bedömas i förhållande till bestämmelsen om lagens syfte (1 §).

De värderingar och funktionssätt som godkänts i samhället fastställer tillsammans med målet att uppnå likabehandling, självbestämmanderätt och delaktighet innehållet i normal livsföring. Begreppet normal livsföring ska bedömas omfattande så att det täcker människors olika livssituationer och individuella behov, och så att servicebesluten motsvarar lagens syfte.

Att fatta beslut som rör det egna livet och att vara delaktig i samhället på lika villkor är en väsentlig del av de funktioner som hör till normal livsföring. Funktioner som hör till normal livsföring är t.ex. att ta hand om sig själv, familjen och hemmet, att röra sig, studera, arbeta, på annat sätt medverka i samhället, interaktion med andra människor samt att ha ett socialt liv, att tillbringa fritid och fira semester.

De funktioner som hör till normal livsföring jämförs med funktionerna för personer utan funktionsnedsättning som är i samma åldersgrupp och i en liknande livssituation. Exempelvis att ägna sig åt lek,

hobbyverksamhet, att knyta och upprätthålla sociala kontakter och att delta i familjens vardag eller i småbarnspedagogik och grundläggande utbildning hör till normal livsföring för barn.

Välfärdsområdet är inte skyldigt att ordna service enligt den föreslagna lagen om situationen avviker avsevärt från jämförelsegruppens nivå och om de kostnader som servicen medför inte med beaktande av verksamhetens syfte, dess betydelse för personen med funktionsnedsättning och en helhetsbedömning av situationen är skäliga. Som exempel på sådana situationer kan nämnas ofta återkommande eller ovanligt långa och dyra utlandsresor och den service som behövs i samband med dem eller någon annan liknande situation som skiljer sig avsevärt från vad som enligt en generell bedömning ingår i normal livsföring.

Vid bedömningen ska dock alltid också beaktas den individuella livssituationen för personen med funktionsnedsättning och det som i det enskilda fallet är normal livsföring för personen.

Lagens förhållande till annan lagstiftning

Service för personer med funktionsnedsättning ordnas i första hand med stöd av socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller någon annan primär lag.

Personer med funktionsnedsättning har rätt till allmänna tjänster som är primära i förhållande till den särskilda servicen. Som en speciallag kompletterar lagen om funktionshinderservice den allmänna lagen endast om de tjänster som avses i någon annan lag inte är lämpliga och tillräckliga med hänsyn till personens individuella servicebehov och intresse. Lagen om funktionshinderservice är därför sekundär i förhållande till socialvårdslagen och andra allmänna lagar om social- och hälsovård.

Formuleringen ”de tjänster som avses i någon annan lag” i bestämmelsen om tillämpningsområdet i 2 § 1 mom. hänvisar till tjänsterna sådana som de ska ordnas enligt den lagstiftning som gäller dem. Till välfärdsområdenas organiseringsansvar hör en skyldighet att se till att det i området finns tillgång till tjänster enligt både primär och sekundär lagstiftning på lika villkor enligt invånarnas behov. Ett beslut om ordnande av service ska grunda sig på en bedömning av servicebehovet och en klientplan.

Bestämmelsen betonar välfärdsområdets och kommunens ansvar att ordna tjänster som motsvarar de vanliga behoven i det aktuella livsskedet med stöd av en primär lag alltid när det är möjligt att på det sättet svara på servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning. Med bestämmelsens ordalydelse hänvisas det till att jämförelsen ska göras mellan bestämmelserna i den allmänna lagen och i speciallagen, inte mellan det hur tjänsterna skulle tillhandahållas i praktiken. Den primära och också den sekundära servicen samt sätten att ordna dem ska vid behov anpassas så att servicen är tillgänglig och faktiskt står till buds för personen med funktionsnedsättning. Avsikten är inte att med lagen om funktionshinderservice ersätta sådana tjänster som behövs i olika livsskeden och om vilka det föreskrivs i en allmän lag och som välfärdsområdet och kommunen ansvarar för att ordna.

På samma sätt som för närvarande, är det vid bedömningen av om servicen enligt de allmänna lagarna är lämplig och tillräcklig, viktigt att bedöma det nödvändiga behov av hjälp och stöd som beror på en långvarig begränsning i funktionsförmågan till följd av personens funktionsnedsättning eller sjukdom samt hur livssituationen för personen med funktionsnedsättning inverkar på behovet av hjälp och stöd. I en lagvalssituation ska det dessutom exempelvis bedömas om det vore möjligt att tillgodose personens servicebehov med stöd av socialvårdslagen, och med vilka tjänster som avses i socialvårdslagen. Samtidigt ska det bedömas om dessa tjänster när de ordnas i enlighet med lagen är tillräckliga, förenliga med klientens intresse och lämpliga. Äldreomsorgslagens principer ska beaktas vid bedömningen av servicebehovet och beslutsprövningen när tjänster ordnas för äldre personer.

Välfärdsområdet har lagstadgad skyldighet att ordna tjänster och skyldighet att reservera tillräckliga anslag för tjänster enligt den allmänna lagstiftningen. Vid behov ska välfärdsområdet rikta de anslag som reserverats för servicen på godtagbara grunder, till exempel till personer och grupper i utsatt ställning. Välfärdsområdet ansvarar alltid i sista hand för att kunderna får tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster enligt 19 § 3 mom. i grundlagen.

Vid lagvalet och beslutsfattandet ska också beaktas rätten till rimliga anpassningar enligt diskrimineringslagen (1325/2014), vilka bidrar till att uppnå målen i FN:s funktionsrättskonvention.

Tillämpningsområdet för lagen och lagens förhållande till annan lagstiftning

I samband med preciseringen av tillämpningsområdet ändrades inte 2 § sista momentet i lagen om funktionshinderservice. Bestämmelsen understryker vad annan lagstiftning, bland annat lagen om välfärdsområden (611/2021) och lagen om lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021), föreskriver om välfärdsområdenas organiseringsansvar. Bestämmelserna understryker välfärdsområdenas ansvar för att invånarna har lika tillgång till tjänster i alla situationer, oberoende av vilken lag som ligger till grund för ordnandet av tjänsterna. Bestämmelser om kommunens organiseringsansvar finns i 8 § i kommunallagen.

Klientens intresse enligt 4 § i socialvårdslagen

Paragraf 4 i socialvårdslagen har försetts med ett nytt moment 3. Syftet med momentet är att förtydliga klientavgifternas inverkan på bedömningen av klientens intresse: Vid bedömningen av klientens intresse beaktas inte den avgift som påförs för servicen. Bestämmelser om de avgifter som tas ut för socialservice utfärdas särskilt.

Syftet med ändringen är att hänvisa kunderna till tjänster som ordnas med stöd av olika lagstiftning i enlighet med deras servicebehov utan att andra omständigheter, såsom tjänsternas avgiftsfrihet, påverkar saken. Beviljandet av tjänster ska basera sig på servicebehovet också med beaktande av de omständigheter som hänför sig till klientsäkerheten.

Ändringen har betydelse vid bedömningen av om de tjänster som avses i den allmänna lagen är lämpliga och tillräckliga med tanke på personens individuella servicebehov och intresse eller om tjänsterna ska ordnas med stöd av en speciallag. Ändringen inverkar till exempel på lagvalet mellan socialvårdslagen och lagen om funktionshinderservice. Ändringen kan också ha betydelse vid bedömningen av hur klientens intresse tillgodoses när beslut om enskilda tjänster fattas.

Bestämmelser om de klientavgifter som tas ut för social- och hälsovårdstjänster finns dessutom i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). I 11 § i lagen föreskrivs det särskilt om förutsättningarna för nedsättning och efterskänkande av avgift. Dessutom ska hänsyn tas till den skyddsbestämmelse som ingår i 2 § 4 mom. i lagen om funktionshinderservice.

2 § 1 mom. i lagen om funktionshinderservice innehåller en hänvisningsbestämmelse till 4 och 5 § i socialvårdslagen, vilka gäller klientens intresse. Syftet med hänvisningsbestämmelsen är att fästa uppmärksamhet vid sådana omständigheter som nämns i socialvårdslagen som ska beaktas vid bedömningen av klientens intresse.

[Tillämpningsguiden för socialvårdslagen](#) beskriver klientens intresse. Guiden har beaktat de lagändringar som trädde i kraft före den 1 januari 2024.

Skyddsbestämmelse om klientavgifter i lagen om funktionshinderservice

För tydlighetens skull innefattar 2 § 3 mom. i lagen om funktionshinderservice följande hänvisning till lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården: För service inom social- och hälsovården som ordnas enligt den primära lagstiftningen kan avgift tas ut på det sätt som föreskrivs i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

I 11 § i klientavgiftslagen finns bestämmelser om efterskänkande och nedsättning av avgift. Enligt lagen skall avgift som fastställts för socialvårdsservice och en sådan avgift för hälsovårdsservice som bestämts enligt en persons betalningsförmåga efterskännas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Välfärdsområdet kan på samma grunder besluta att sänka eller efterskänka också avgifter för hälso-tjänster som är lika stora för alla. Avgifter kan efterskännas eller nedsättas också om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter. Nedsättning och eftergift av avgiften ska prioriteras i förhållande till utkomststöd.

2 § 4 mom. i lagen om funktionshinderservice innefattar följande bestämmelse vars syfte är att i högre grad än enligt 11 § i klientavgiftslagen skydda personer med funktionsnedsättning mot att klientavgifterna skulle förhindra tillgången till eller anlitandet av sådan service enligt den primära lagstiftningen inom social- och hälsovården som motsvarar personens servicebehov. Utöver vad som i 11 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården föreskrivs om efterskänkande av avgift eller

nedsättning av fastställd avgift, ska avgift för social- och hälsovårdstjänster som ordnas enligt en i 2 mom. avsedd lag inte bestämmas, eller avgiften ska efterskänkas eller nedsättas, om avgiften hindrar eller väsentligen försvårar ordnandet av individuell service för personen med funktionsnedsättning eller om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter.

Bestämmelsen är mer förpliktande än den ovan beskrivna motsvarande bestämmelsen i 11 § i klientavgiftslagen. När förutsättningarna uppfylls finns det en ovillkorlig skyldighet att sänka klientavgifterna eller att avlägsna dem helt också i de situationer som avses i 11 § 2 mom. i klientavgiftslagen. Dessutom ska välfärdsområdet med stöd av bestämmelsen avstå från att påföra eller ta ut avgiften, eller ska nedsätta den, om avgiften hindrar eller väsentligt försvårar det individuella ordnandet av service för personen med funktionsnedsättning eller om det är befogat med beaktande av vårdsynpunkter.

Ett exempel på en situation där det är fråga om vårdsynpunkter och där skyddsbestämmelsen kan bli tillämplig, är en familj där det utöver barnet med funktionsnedsättning också finns andra barn och hela familjens försörjning kunde äventyras på grund av klientavgifterna. I princip blir 11 § 2 mom. i klientavgiftslagen i vilket fall som helst tillämpligt, men skyddsbestämmelsen förutsätter en mer omfattande bedömning av klientavgifternas inverkan på ställningen för personer med funktionsnedsättning. Det kan vara fråga om en motsvarande situation om man exempelvis börjar ta ut sådana klientavgifter av ett äldre par ena make, eller av båda makarna, att det kan äventyra parets försörjning. Situationen kan vara ännu mer krävande om de har ett vuxet barn med funktionsnedsättning som de tar hand om. I båda fallen kunde avgiften egentligen påföras på basis av inkomsterna.

Inverkan av klientavgiften för primär service på klientens ställning ska bedömas

Skyddsbestämmelsen förpliktar till att bedöma vilken betydelse en klientavgift som påförs eller som redan påförts för en social- och hälsovårdstjänst enligt den primära lagstiftningen har för klientens ställning. Bedömningen gäller behovet att inte påföra eller efterskänka eller sänka klientavgiften, inte valet av den service som ska beviljas klienten och av den lag som gäller den (primär eller sekundär), vilken ska ha gjorts före en eventuell bedömning av klientavgifterna i samband med bedömningen av servicebehovet och beslutsprövningen i fråga om servicen.

Beskrivning av processen

Processen för att tillgodose servicebehoven hos en person med funktionsnedsättning och för val av tillämplig lag samt för att fastställa klientavgifter och tillämpa skyddsbestämmelsen kan beskrivas på följande sätt. Först bedöms personens servicebehov och huruvida personen är en sådan person med funktionsnedsättning som avses i 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen. Därefter bedöms det om de tjänster som ordnas med stöd av den primära lagstiftningen är lämpliga och tillräckliga med tanke på personens individuella servicebehov och intresse. Om detta bedöms vara fallet, ska också den klientavgift som tas ut för dem samt avgiftens konsekvenser för klienten bedömas. Då ska det utöver 11 § i klientavgiftslagen samtidigt bedömas vilken betydelse avgiften skulle ha för klientens möjligheter att använda tjänsten. Vid behov ska man tillämpa skyddsbestämmelsen om att avgiften ska påföras nedsatt eller inte alls påföras eller, om avgiften redan har påförts, om att avgiften ska sänkas eller slopas. Om det bedöms att en avgift som påförts eller påförs för servicen hindrar eller väsentligt försvårar det individuella ordnandet av servicen och därigenom den faktiska användningen av servicen, ska skyddsbestämmelsen tillämpas.

Tillämpning av skyddsbestämmelsen när servicehelheten omfattar både tjänster som avses i den primära lagstiftningen och tjänster som avses i lagen om funktionshinderservice

Det är också möjligt att en servicehelhet enligt behoven hos en person med funktionsnedsättning förutsätter service enligt både den primära lagstiftningen och lagen om funktionshinderservice. Då kan skyddsbestämmelsen bli tillämplig vid bedömning av behovet att inte påföra eller efterskänka eller nedsätta avgiften för tjänster som ordnas med stöd av den primära lagstiftningen. I regel är service enligt lagen om funktionshinderservice avgiftsfri också i en sådan situation, enligt vad som föreskrivs i klientavgiftslagen. Skyddsbestämmelsen inverkar alltså inte på avgiftsfriheten för service enligt lagen om funktionshinderservice.

Skyddsbestämmelsen ska beaktas när det fattas beslut om service

Fastställandet av avgiften och beslutsprövningen i samband med den är en del av det sociala arbete som utförs med klienten, varvid också klientens sociala förhållanden som helhet inverkar på fastställandet av avgiften och dess storlek. Skyddsbestämmelsen ska därför beaktas redan när det fattas beslut om service. Syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att ordna sådan primär service

som konstaterats vara lämplig och tillräcklig för personen med funktionsnedsättning i en situation där en avgift enligt klientavgiftslagen väsentligt skulle förhindra eller försvåra det individuella ordnandet av service för personen med funktionsnedsättning, eller om det finns skäl till det med beaktande av vårdsynpunkter.

Vag gäller skyddsbestämmelsen inte?

Skyddsbestämmelsen gäller inte eventuella avgifter för service som beviljas med stöd av lagen om funktionshinderservice, utan på dem tillämpas bestämmelserna om efterskänkande och nedsättning av avgift i 11 § i klientavgiftslagen.

Skyddsbestämmelsen gäller inte heller sådana situationer där det är fråga om att ansöka om service enligt den primära lagstiftningen utan att det har med funktionsnedsättningen att göra, varvid det inte uppstår något behov av att överväga om servicebehovet ska tillgodoses genom service enligt den primära lagstiftningen eller lagen om funktionshinderservice. Detta gäller också situationer där service enligt lagen om funktionshinderservice inte kan tillgodose klientens servicebehov, till exempel när det gäller hälso- och sjukvårdsservice, och det således inte finns behov att överväga med stöd av vilken lag behovet ska tillgodoses.

Precisering av tillämpningsområdet

Stöd för boendet /Exempel på val av lag när boendetjänster ordnas

Exempel på tillämpning har särskilt behövts i tjänster som kan ordnas utifrån både socialvårdslagen och lagen om funktionshinderservice. Då ska det avgöras om det är en allmän lag eller en speciallag som ska tillämpas. Stödet för boendet är ett exempel på en sådan tjänst.

Regeringens proposition om precisering av tillämpningsområdet (RP 122/2024) fastslår bland annat följande: "Det finns behov av att precisera lagens principiella karaktär av speciallag för personer med funktionsnedsättning, eftersom lagens tillämpningsområde till följd av den betydande ändring i tillämpningsområdet som gjordes i slutet av riksdagsbehandlingen när åldersavgränsningen ströks inte anges tillräckligt exakt för en tydlig och enhetlig tillämpning av lagen." Dessutom fastslår propositionen: "I fråga om service för personer med funktionsnedsättning varierar tillräckligheten och täckningen för service för personer med funktionsnedsättning redan nu mellan olika tjänster. När tillämpningsområdet preciseras så att lagen bibehålls som en speciallag för personer med funktionsnedsättning blir det lättare att rikta service för personer med funktionsnedsättning enligt lagens ursprungliga syfte."

Syftet med preciseringsen av tillämpningsområdet har varit att precisera målgruppen för lagen, inte att förhindra möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få service enligt lagen om funktionshinderservice. Detta gäller även tjänster som har motsvarigheter i socialvårdslagen. Syftet med lagen om funktionshinderservice ska beaktas vid bedömning av om de tjänster som avses i den primära lagstiftningen är lämpliga och tillräckliga för personens individuella servicebehov och intresse. Syftet med lagen om funktionshinderservice är att

- uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften,
- stödja förmågan att leva självständigt för personer med funktionsnedsättning och att stödja deras självbestämmanderätt och
- tillförsäkra personer med funktionsnedsättning tillräcklig service av god kvalitet enligt deras individuella behov och intressen.

Personer med funktionsnedsättning har ofta ett livslångt eller åtminstone långvarigt servicebehov. Även med beaktande av detta är det mycket viktigt att ge stöd för ett självständigt liv och delaktighet i de funktionshindrade personernas liv.

Regeringens proposition om precisering av tillämpningsområdet (RP 122/2024 rd) har i stor omfattning behandlat äldre personer och service för dem. Enligt regeringens proposition: "Bedömningen är att serviceutbudet enligt den primära lagstiftningen innehåller tillräcklig och lämplig service för nästan alla som behöver service av skäl som beror på åldrandet. Äldre har inte stängts ute från tjänster enligt lagen om funktionshinderservice, utan ofta innefattar den primära servicen motsvarande tjänster som bättre svarar mot deras behov. Dock kan det uppkomma situationer när service enligt den subsidiära lagstiftningen, det vill säga lagen om funktionshinderservice, behöver beviljas utifrån

en individuell prövning. Detta bedöms dock inte få några betydande kostnadseffekter.” Propositionen understryker att servicen ska tillgodose klienternas behov.

Enligt 18 § i lagen om funktionshinderservice har en person med funktionsnedsättning rätt att få stöd för boendet om han eller hon behöver hjälp och stöd för att kunna sköta sina dagliga sysslor. Enligt 21 b § i socialvårdslagen ordnas gemenskapsboende för personer som behöver det på den grunden att deras funktionsförmåga är nedsatt och att deras behov av vård och omsorg har ökat till följd av hög ålder, sjukdom eller skada eller någon annan motsvarande orsak. Enligt 21 c § i socialvårdslagen ordnas serviceboende med heldygnsoomsorg för en person som dagligen, oberoende av tid på dygnet, behöver fortlöpande vård och omsorg eller krävande yrkesinriktad vård som det inte är möjligt eller förenligt med klientens intresse att ordna som hemvård, närståendevård, familjevård eller på något annat sätt. Villkoren för att bevilja boendetjänster enligt socialvårdslagen understryker vård och omsorg, medan lagen om funktionshinderservice understryker hjälp och stöd. En lämplig tjänst fastställs utifrån en bedömning av individuellt servicebehov.

I den nya lagen om funktionshinderservice har de sätt på vilka stöd för boendet tillhandahålls avsiktligt fastställts flexibelt för att det ska vara möjligt att utveckla dem. Enligt 18 § i lagen om funktionshinderservice kan stöd för boendet ordnas i en enskild bostad eller i ett boende i gruppform. Enligt regeringens proposition (RP 191/2022 rd): ”Stöd för boendet kan genomföras t.ex. genom personlig assistans, med hjälp av arbetstagare inom boendeservicen, eller genom hemservice eller hemvård enligt socialvårdslagen eller genom kombinationer av dessa.” Boende i gruppform kan genomföras med hjälp av arbetstagare inom boendeservicen, och stöd kan beviljas för heldygnsoomsorg eller deltidsboende. Enheterna registreras enligt de definitioner av boendeservice som fastställs i socialvårdslagen. Då är dock enbart fråga om registrering och den påverkar inte den tjänst som beviljas till klienten.

Klientprocess vid val av lag

- En person ansöker om stöd för boendet enligt lagen om funktionshinderservice
- En bedömning av servicebehovet görs
- Klientens delaktighet i alla skeden i klientprocessen säkerställs
- En bedömning av om personen på grund av en långvarig fysisk, kognitiv, psykisk, social eller sensorisk begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom nödvändigt behöver hjälp eller stöd för att klara en normal livsföring görs
- En bedömning av om den boendeservice som avses i socialvårdslagen är lämplig och tillräcklig för personens individuella servicebehov och intresse görs (observera lagens syfte, servicens innehåll, personal som tillgodoser behoven och så vidare)
- Om den service som avses i socialvårdslagen bedöms som lämplig och tillräcklig, uppskattas klientavgiften och behovet av att tillämpa skyddsbestämmelsen om klientavgifter.
- Om den service som avses i socialvårdslagen inte är lämplig och tillräcklig för personen med funktionsnedsättning, bedöms det om villkoren för att bevilja stöd för boendet enligt lagen om funktionshinderservice uppfylls.

Tekniska ändringar

I samband med propositionen om precisering av tillämpningsområdet gjordes även några tekniska ändringar i lagen om funktionshinderservice (27 §, 29 §, 37 § och 38 §).

Övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelser i lagen om funktionshinderservice

Övergångsbestämmelser finns i 42 § i lagen om funktionshinderservice.

Minimiantal timmar för särskilt stöd för delaktigheten

- Med avvikelse från 12 § 4 mom. ska det för personer med funktionsnedsättning ordnas särskilt stöd för delaktigheten minst 10 timmar i månaden före den 1 januari 2026 och minst 20 timmar i månaden före den 1 januari 2027.

Behandling av ansökningar och ändringssökande

- De ansökningar som har varit anhängiga när den nya lagen om funktionshindersservice träder i kraft ska behandlas enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft. De ärenden om ändringsökande som har varit anhängiga när den nya lagen om lag träder i kraft ska slutbehandlas enligt de bestämmelser som gäller när den nya lagen träder i kraft.

Giltighet för beslut som är förenliga med den upphävda lagen (den gamla lagen om funktionshindersservice)

- De beslut som har fattats utifrån den upphävda lagen (380/1987) gäller under den giltighetstid som är angiven i varje beslut, men högst i tre år efter att den nya lagen om funktionshindersservice har trätt i kraft.
- Ett beslut ska dock uppdateras utifrån den nya lagen varje gång på initiativ av personen med funktionsnedsättning eller på initiativ av välfärdsområdet när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning kräver det.

Minimiantal timmar för särskilt stöd för delaktigheten

- Personer med funktionsnedsättning har rätt att få särskilt stöd för delaktigheten minst 30 timmar i månaden från och med början av 2027, om personen inte ansöker om ett mindre antal timmar. Före detta har personer med funktionsnedsättning rätt att få särskild stöd för delaktigheten:
 - minst 10 timmar i månaden 2025
 - minst 20 timmar i månaden 2026.

Övergångsbestämmelser i specialomsorgslagen

Ändringarna i specialomsorgslagen trädde i kraft den 1 januari 2025.

Behandling av ansökningar

- De ansökningar enligt specialomsorgslagen som har blivit anhängiga före den 1 januari 2025 ska behandlas enligt specialomsorgslagen sådan som den lydde före den 1 januari 2025. Då utarbetas ett program för specialomsorg och en klientplan för klienten.
- De ansökningar som har blivit anhängiga den 1 januari 2025 eller senare ska behandlas enligt specialomsorgslagen sådan som den lyder från och med den 1 januari 2025. Då utarbetas en klientplan för klienten, men inget program för specialomsorg.

Ändringssökande

- De ärenden om ändringssökande som har blivit anhängiga före den 1 januari 2025 då ändringarna i specialomsorgslagen trädde i kraft, ska slutbehandlas enligt specialomsorgslagen sådan som den lydde före den 1 januari 2025. Ändring får sökas i programmet för specialomsorg enligt specialomsorgslagen sådan som den lydde före den 1 januari 2025.

Giltighet för beslut enligt de gamla bestämmelserna

- Utgångspunkten är att besluten gäller under den giltighetstid som är angiven i varje beslut, men i högst tre år räknat från den 1 januari 2025.
- Undantaget utgörs av beslut om rehabiliterande småbarnspedagogik. Dessa beslut förblir i kraft den tid som angetts i beslutet även om giltighetstiden är längre än tre år.

Övergångsbestämmelsernas inverkan på socialvårdslagen och klientavgiftslagen

Ändringarna i socialvårdslagen och klientavgiftslagen träder i kraft den 1 januari 2025.

Om ett beslut om funktionshindersservice eller ett beslut enligt specialomsorgslagen har fattats utifrån beslut som gällt före den 1 januari 2025, fastställs klientavgiften eller tjänstens avgiftsfrihet utifrån den lagstiftning om klientavgifter som gällde före den 1 januari 2025. Om ett beslut har fattats utifrån beslut som trädde i kraft den 1 januari 2025, fastställs klientavgiften eller tjänstens avgiftsfrihet utifrån den lagstiftning om klientavgifter som trädde i kraft den 1 januari 2025.

Klientavgiftsärenden som har varit anhängiga före den 1 januari 2025 slutbehandlas enligt bestämmelserna i den klientavgiftslag som gällde före den 1 januari 2025.

Personer som använder livsuppehållande respirator

När det gäller klientavgiftslagen behandlar övergångsbestämmelserna ordnande av service för personer som använder livsuppehållande respirator.

Vården av patienter med andningsförlamning ska ordnas utifrån de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft tre år räknat från den dag då denna lag trätt i kraft, men högst till den dag då det på begäran av patienten med andningsförlamning fattas beslut om att ordna servicen för patienten på något annat sätt.

När vården av en patient med andningsförlamning ordnas utifrån de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft, är vården, uppehållet och de transporter som har samband med vården avgiftsfria, och ersättning för uppehälle ska betalas ut på samma grunder som när denna lag trädde i kraft. Rätt att få det ekonomiska stöd som avses i 33 § i lagen om funktionshindersservice föreligger inte för den tiden.

Justering av beslut enligt den nya lagen om funktionshindersservice/Exempel på tillämpning av övergångsbestämmelsen

Beslut som fattats i enlighet med den gamla lagen om funktionshindersservice (380/1987) fortsätter i princip att gälla till utgången av den giltighetstid som är angiven på beslutet. Tillsvidarebeslut gäller i princip till utgången av övergångsperioden på tre år.

Besluten ska uppdateras utifrån den nya lagen varje gång på initiativ av personen med funktionsnedsättning eller på initiativ av välfärdsområdet när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning kräver det.

Av klientplanen ska framgå när planen ska granskas. Klientplanen ska granskas vid behov, till exempel vid väsentliga förändringar i klientens stödbehov eller livssituation. Om man inte har kommit överens om när planen uppdateras, ska det beaktas att klientplanen i princip ska upprättas i samarbete och i samråd med klienten och att klientens delaktighet ska tillgodoses. Med tanke på klientens rättsskydd är det väsentligt att klientplanen är aktuell.

Ändring av beslut på välfärdsområdets initiativ görs beroende på hur det gällande beslutet har fattats, vilken service eller vilket stöd beslutet gäller och hur ändringen skulle inverka på förmånerna för personen med funktionsnedsättning i nuläget. Justering av beslutet kräver samråd med personen själv, en behovsprövning, ett beslut om att häva det gamla beslutet samt ett nytt beslut.

Det ska ses till att kundens tillgång till service inte avbryts i samband med uppdatering av servicebesluten. Om giltighetstiden för ett beslut närmar sig sitt slut, ska myndigheten innan detta kontakta klienten för att kartlägga servicebehoven och även i övrigt utreda vilka rättigheter klienten har och vilka skyldigheter myndigheten har i ärendet.

En person med funktionsnedsättning kan ha gällande beslut enligt både den nya och den gamla lagen om funktionshindersservice under övergångsperioden på tre år. Samtliga servicebeslut för en person med funktionsnedsättning anpassas med andra ord inte till den nya lagen på en gång, förutsatt att servicebehovet inte kräver det eller personen själv inte önskar det.

Klienten har alltid rätt att få ett överklagningsbart förvaltningsbeslut, och beslutet ska motiveras på det sätt som fastställs i förvaltningslagen.

Ytterligare information

Mer information ges av:

specialsakkunnig Kaarina Tuokko, fornamn.efternamn@gov.fi

Ställföreträdare för kanslichef, avdelningschef

Kari Hakari

Jurist

Terhi Karaus

Sändlista

Välfärdsområdena

Regionförvaltningsverken

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira

Institutet för hälsa och välfärd

Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab

VN/5519/2025-STM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: